
Kvinnor med funktionsnedsättning och våld i nära relationer

**Linnea Blomberg
December 2023**

Introduktion

Våld i nära relationer är ett stort samhällsproblem (Brottsförebyggande Rådet [BRÅ] u.å.). Globalt sett blir var tredje kvinna utsatt för våld i nära relationer (Anyango et al. 2023). Det är svårt att säga exakt hur många som blir utsatta för våld i en nära relation i Sverige då det finns ett stort mörkertal men kvinnor är oftare utsatt för våld i nära relationer än män (Nationellt centrum för kvinnofrid [NCK] 2023a).

Studier visar att kvinnor med funktionsnedsättningar riskerar i större utsträckning att bli utsatta för alla typer av våld i jämförelse med män med funktionsnedsättning samt både kvinnor och män utan funktionsnedsättning (Anyango et al. 2023). Det finns en del forskning på våld i nära relationer mot kvinnor men forskning på ämnet våld mot kvinnor med funktionsnedsättning är begränsad och problemet är ofta osynliggjort (Anyango et al. 2023; NCK 2023b). Vissa personer befinner sig i situationer där det finns en särskild sårbarhet för våld, exempelvis att ha en funktionsnedsättning men det kan även vara HBTQI+-personer eller kvinnor med utländsk bakgrund (NCK 2023a). Den ökade sårbarheten för kvinnor med funktionsnedsättning kan bero på att det finns ett visst beroende av andra för stöd samt både social och fysisk isolering (Anyango et al. 2023, 1). Därför är det viktigt att ha ett intersektionellt perspektiv på våld för att både kunna förstå och förklara det bättre.

Syftet med den här rapporten är att redogöra för hur våld i nära relationer kan förstås i relation till funktionsnedsättning, vilka konsekvenser det kan få och hur det kan ta sig i uttryck. Rapporten kommer beskriva hur det kan vara att leva med funktionsnedsättning, vad våld är och hur det kan drabba personer med funktionsnedsättning.

Hur det kan vara att leva med funktionsnedsättning

I Sverige har 10-30 procent av befolkningen någon funktionsnedsättning (Myndigheten för delaktighet [MFD] 2022). En funktionsnedsättning kan vara medfödd, en konsekvens av en skada eller sjukdom. Att ha en funktionsnedsättning innebär att en person har en nedsättning av fysisk, psykisk och intellektuell funktionsförmåga (Socialstyrelsen u.å.). I samhället finns det normer kring funktion vilket sätter ramar och förväntningar på människors fysiska och psykiska funktion och påverkar därför hur samhället ser på personer med avviker från normen (Thorén 2022, 6). Konsekvenserna av den här funktionsnormen kan bland annat vara bristfällig tillgänglighet, kränkande behandling på grund av fördomar och attityder som i sin tur kan påverka hälsan samt att de får mindre handlingsutrymme och möjligheter i jämförelse med människor som passar in i normen (Thorén 2022, 6-7).

Ibland behandlas personer med funktionsnedsättning som att de inte har ett så stort behov av relationer, såsom vänskapliga eller romantiska. Dessa föreställningar kan innebära att de blir begränsade att träffa vänner, partner eller inte blir inkluderade i sociala sammanhang (Thorén 2022, 37). Eftersom vissa är beroende eller begränsade av andra för att kunna åka till sociala sammanhang och träffa vänner eller partner så kan det bli svårt att både skapa och behålla dessa relationer (Thorén 2022, 38, 40). Föreställningar och stereotyper av personer med funktionsnedsättning ger en bild som ofta är infantiliserade, att de inte förväntas kunna ta egna beslut, förstå sig själva, sin omgivning eller göra saker själv (Thorén 2022, 13, 21-22, 38).

Genom att anta att personer med funktionsnedsättning inte har behov av relationer finns det också en risk att man inte pratar om vad en bra relation är eller vad man kan göra om något känns fel. Det finns projekt såsom RFSU:s "Sex för alla" (u.å.) och undervisning i ämnet Sexualitet, samtycke och relationer för elever i exempelvis anpassad gymnasieskola (Skolverket 2023). Dessa är viktiga delar men det är viktigt att prata om det ofta och i många fler sammanhang så att det kan nå ut till fler och bli ett ämne man pratar om.

En person med funktionsnedsättning reduceras ofta till sin funktionsnedsättning och anses inte ha intressen, egenskaper, eller andra identiteter. Det leder till att gruppen personer med funktionsnedsättning ofta ses som en homogen grupp vilket osynliggör andra former av diskriminering såsom rasism, sexism, åldersdiskriminering och att andra faktorer som socioekonomisk bakgrund inte alltid tas i beaktning (Thorén 2022, 20; NCK 2023b). Även om personer har samma typ av funktionsnedsättning så betyder det inte att det påverkar dem likadant och deras förutsättningar och livssituation kan se olika ut (NCK 2023b). Kvinnor med funktionsnedsättning kan som en konsekvens av diskriminering och marginalisering i samhället vara i en situation som innebär särskild sårbarhet. Särskild sårbarhet kan även gälla exempelvis kvinnor med utländsk bakgrund, HBTQI+-personer, unga och äldre kvinnor (NCK 2022). Det här påverkar maktbalansen både i samhället och mellan individer. En kvinna med funktionsnedsättning kan befinna sig i en särskild utsatthet eftersom andra maktordningar såsom sexualitet, etnicitet, ålder och klass samexisterar utöver kön och funktion, och kan bidra till en ännu mer utsatt situation.

Våld i nära relationer

Våld och våld i nära relationer är komplext. Ett sätt att förstå våld är enligt följande: "Våld är varje handling riktad mot en annan person, som genom att denna handling skadar, smärtar, skrämmer eller kränker, får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från att göra något den vill" (Isdal 2017, 34). Syftet med våld är att etablera och utöva kontroll och makt. Det som karaktäriserar våld i nära relationer är att det kan vara svårt för den som blir utsatt att lämna eller göra motstånd då det ofta finns starka känslomässiga band till den/dem som utövar våldet (NCK 2023a). För den som blir utsatt är konsekvenserna av våldet är ett hot mot hälsan och säkerheten, både på grund av de direkta fysiska skadorna, hur det påverkar den psykiska och fysiska hälsan under en lång tid samt det våld som har dödliga konsekvenser. I Sverige är den absolut största majoriteten av offren som dör av våld i nära relationer kvinnor (NCK 2023a).

Normaliseringsprocessen

För att ytterligare förstå våld i nära relationer är normaliseringsprocessen en bra modell att utgå ifrån då den gör det lättare förstå våld i nära relationer och att begripliggöra följderna av våld (Lundgren 2012, 14; Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige [ROKS] u.å.c.). Normaliseringsprocessen kan förstås som det sätt en kvinna anpassar sig efter förövarens försök att kontrollera henne. Till slut kan det vara svårt att veta hur det är att vara i en relation där våldet inte finns eftersom våld i nära relationer ofta utövas under lång tid med ökad intensitet och kan leda till att våldet förväntas och normaliseras för den som blir utsatt (ROKS u.å.c.; NCK 2023a).

I normaliseringsprocessen förskjuts och utplånas gränser och vad som är rätt och fel blir inte lika lätt att urskilja (ROKS u.å.c.; Lundgren 2012, 28-29). Ofta blir kvinnan isolerad och det gör det ännu svårare att både få bekräftelse att det hon utsatts för är fel, olagligt och emot hennes mänskliga rättigheter men även svårare för närstående att upptäcka våldet (ROKS u.å.c.). Den här processen resulterar i att våldsutövaren blir kvinnans enda referens och att upprätthålla en egen verklighetsuppfattning blir svårt (Lundgren 2012, 32-33). Viktigt att notera att bara för att våldet har blivit normaliserat för kvinnan så är våldet inget hon trivs med utan bör förstås som en överlevnadsstrategi och anpassningsstrategi för att klara av det vardagliga livet utifrån det handlingsutrymme som finns kvar (Lundgren 2012, 27; ROKS u.å.c.).

Våld i nära relationer och att ha funktionsnedsättning

Som tidigare nämnt är våld i nära relationer med perspektivet av personer med funktionsnedsättning ett ämne som behöver undersökas mer (Anyango et al. 2023; Robinson, S. et al. 2023). Ungefär 40% av kvinnor med funktionsnedsättning har erfarenhet av våld innan de fyllt 15 år och efter 15-årsdagen har 50% av kvinnorna blivit utsatta för fysiskt våld, hot och sexuellt våld. Risken att utsättas för våld som kvinna med funktionsnedsättning riskerar i större utsträckning att bli utsatt för våld än män med funktionsnedsättning (NCK 2023b). För kvinnor med funktionsnedsättning är det i likhet med kvinnor utan funktionsnedsättning ofta en partner eller en tidigare partner som är den som utövar våld men det också vara annan anhörig, personal på boende, inom hemtjänst, chaufför från färdtjänst eller personlig assistent. Det är inte alltid själv som kvinnan får välja vem det är som ska hjälpa henne och hur ofta det sker vilket också kan bidra till en osäker situation där kvinnan inte har kontroll (Thorén 2022, 40-41).

Det finns ofta en betydande maktobalans mellan kvinnan och förövaren oavsett deras relation. Vilka former av våld och hur det utövas präglas av deras position i samhället. (NCK 2023b; NCK 2023c) På grund av marginalisering och diskriminering kan en kvinna med funktionsnedsättning befinna sig i en särskilt sårbar situation (NCK 2023c). Som tidigare nämnt är ibland personer med funktionsnedsättning i en beroendesituation till andra. I en sådan här maktdynamik finns det såklart risk för att makten missbrukas. För en kvinna som är beroende av andra, exempelvis en tolk, anhörig eller assistent, för att kommunicera gör det svårt att larma då hon är begränsad i sina sätt att göra det om det inte finns tillgängliga hjälpmedel (NCK 2022; Thorén 2022, 38).

Viktigt att komma ihåg att grupper som är särskilt sårbara, såsom kvinnor med funktionsnedsättning, inte är homogena. Deras behov, erfarenheter och situationer ser olika ut (NCK 2022). Stereotyper föreställningar om personer med funktionsnedsättningar kan leda till låg trovärdighet och mötas med misstro om de exempelvis har sämre möjlighet att kommunicera där konsekvensen blir att den utsatthet för våld som personen befinner sig i underskattas. Det är också viktigt att betona att det är maktstrukturerna i samhället som skapar dessa sårbara situationer som utsätter personer med funktionsnedsättning och gör dem särskilt sårbara för våld (NCK 2022).

Exempel på olika typer av våld

Det finns olika typer av våld och det kan därför ta sig i uttryck på många olika sätt. Våldet mot kvinnor med funktionsnedsättning kan som sagt ofta vara likt det våld som kvinnor utan funktionsnedsättning blir utsatta för men en förövare kan också utnyttja att kvinnan har en funktionsnedsättning (NCK 2023b). Nedan följer beskrivningar av olika typer av våld och exempel på hur det kan ta sig i uttryck.

Fysiskt våld är ofta det som de flesta tänker på när de tänker på våld (Kvinnojouren Kullan u.å.). Det kan exempelvis vara sparkar, slag, knuffar och stryptag (NCK 2023c; ROKS u.å.a.). Det fysiska våldet behöver inte alltid synas då förövaren riktar våldet mot delar som inte upptäcks lika lätt av utomstående men det kan även vara skador som frakturer och skador på delar av kroppen som är exponerade eller inte går att dölja (NCK 2023c). Ett exempel på hur fysiskt våld mot personer med funktionsnedsättning kan se ut är att rikta våldet mot de kroppsdelar som redan gör ont (NCK 2023c).

Psykiskt våld och hot om våld innefattar bland annat hot och kontroll. Verbala kränkningar, skambeläggande, isolering, utnyttja barnen för att få kontroll, hota att skada husdjur och nära anhöriga är några exempel på det psykiska våldet (NCK 2023c). I det psykiska våldet ingår även det latent våldet som innebär att det finns en vetskap och hot om att våldet när som helst kan hända, exempelvis att alltid behöva vara på sin vakt och vara försiktig med det man säger eller gör för att undvika att förövaren ska bli våldsam (Kvinnojouren Kullan u.å.). Den här typen av våld sker ofta växelvis med ömhet och kärlek vilket leder till att det påverkar självkänslan och självförtroendet negativt för den som blir utsatt men även att det känslomässiga bandet till förövaren blir starkare (NCK 2023c). Det blir tydligt att det är viktigt att det finns ett socialt sammanhang och att inte bli isolerad. Det finns en risk att personer med funktionsnedsättning blir mer isolerade, särskilt om de är beroende av andra. Att kunna lämna en relation blir svårt om man är beroende av sin förövare för att kommunicera med andra eller åka iväg men också på grund av föreställningen att en kvinna med funktionsnedsättning inte vet vad hon vill och att andra vet bättre. Detta kan då användas som mot en (Thorén 2022, 40-41).

Försummelse är också ett uttryck för våld. Det kan innebära att den som blir utsatt hindras från att sova, äta eller uppsöka vård. För personer med funktionsnedsättning kan det exempelvis vara att en inte får hjälp med sin hygien, inte får sin medicin, göra den utsatte beroende av förövaren genom att undanhålla eller förstöra hjälpmedel (Kvinnojouren Värnamo u.å.; Kvinnojouren Sigtuna u.å.).

Sexuellt våld kan exempelvis vara våldtäkt, incest, oönskad beröring, tvång att utföra eller utsättas för sexuella handlingar samt att mot sin vilja bli fotograferad eller filmad i ett sexuellt syfte (ROKS u.å.a.; NCK 2023c). För personer med funktionsnedsättning finns det en större risk att bli utsatt för människohandel och prostitution (NCK 2023b). För personer med intellektuell funktionsnedsättning är en möjlig faktor att deras förmåga att förstå att vissa situationer är riskabla är begränsad eller att de inte har fått kunskap om hur dessa situationer kan undvikas (MFD 2023, 42).

Hedersrelaterat våld och förtryck är ytterligare en form av våld som är "kopplat till hedersnormer som bygger på starka patriarkala eller heteronormativa föreställningar" (Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck [NCH] u.å.a.). Det handlar om att upprätthålla de värderingar och normer som finns inom familj, släkt eller i en större kollektiv gemenskap, men kan även handla om att återupprätta ett anseende om det har skadats (NCH u.å.a.). För att kunna göra detta ses kontroll av kvinnor och flickor som en nödvändighet. Deras sexualitet, klädsel, rörelsefrihet, umgänge, val av utbildning, äktenskap och skilsmässa är några sätt som de kontrolleras på (NCH u.å.a.). Det kan ta sig i uttryck genom hot och våld, som ibland är dödligt. Det har alltså allvarliga konsekvenser, särskilt för personer som försöker eller trotsar den här kontrollen (NCH u.å.a.).

En person med intellektuell funktionsnedsättning som utsätts för hedersrelaterat våld är en väldigt sårbar grupp som också är svår att upptäcka (NCH u.å.b.). Det är svårare att upptäcka då våldet uttrycks på andra sätt men fortfarande med allvarliga konsekvenser. Våldet behöver inte vara lika aktivt som för en person utan funktionsnedsättning. Istället kan personen kontrolleras, bestraffas och begränsas på andra sätt. För en ung person så kan förövaren/förövarna exempelvis inte hjälpa till med det praktiska stödet såsom att skjutsa till sociala sammanhang eller ansöka om LSS-insatser men även genom att inte ge medicin, hindra från att gå till skola samt att inte hjälpa till med hygien (NCH u.å.b.). Det kan också vara när en kvinna med intellektuell funktionsnedsättning blir lurad att ingå äktenskap, då hon ingår i ett äktenskap utan att helt förstå vad det innebär (NCH u.å.b.). Äktenskap i en hederskontext för en person med intellektuell funktionsnedsättning kan innebära att det inte finns någon frihet i val av partner men också ett försök till att gömma funktionsnedsättningen för omgivningen (NCK 2023b).

Ekonomiskt våld innebär att förövaren tar kontroll över ekonomin och andra tillgångar vilket i sin tur kan leda till ökad isolering. Det ekonomiska våldet kan göra det svårt att lämna relationen då den som har blivit utsatt exempelvis kan ha blivit skuldsatt eller inte längre har något eget ekonomiskt kapital (NCK 2023c). Personer med funktionsnedsättning har ofta lägre sysselsättning i jämförelse med befolkningen i stort och har mer sällan heltidsanställning. Andelen kvinnor med funktionsnedsättning som arbetar heltid är lägre än för män med funktionsnedsättning (Statistiska centralbyrån [SCB] 2023, 8-9; SCB 2021). Den ekonomiska ojämställdheten som drabbar kvinnor med funktionsnedsättning får lägre inkomster och inte samma möjligheter till ekonomisk självständighet som konsekvens (MFD 2020). Enligt Arbetsförmedlingen får män med funktionsnedsättning ta del av mer insatser och mer stöd än kvinnor med funktionsnedsättning fast de har liknande förutsättningar och meriter (Thorén 2022, 32). Den ekonomiska ojämställdheten kan därför vara ett stort problem då risken att bli utsatt för våld kan öka om en är ekonomiskt beroende av andra (NCK 2023b).

Materiellt våld kan innebära att ägodelar blir förstörda men även stöld samt våld riktat mot husdjur (ROKS u.å.a; NCK 2023c.). För en kvinna med funktionsnedsättning skulle materiellt våld vara att förstöra hjälpmedel såsom rullstol, hörapparat eller andra hjälpmedel som underlättar vardagen och som kan göra hon som blir utsatt mer självständig.

Digitalt våld kan vara att bli övervakad och spårad via sociala medier eller via övervakningsprogram, kränkningar via sms, samtal och sociala medier, att upprepade gånger bli kontaktad via till exempel samtal eller sms samt hot om att dela intima bilder eller information till andra (Digital kvinnofrid u.å.; Kvinnojouren Kullan u.å).

Det här är bara exempel på hur våld kan ta sig i uttryck och våldets uttryck är inte begränsad till dessa. Vissa av dessa våldstyper sker också i samband med varandra. Gränserna kan bli oklara för den som blir våldsutsatt och kan därför exempelvis känna sig tvingad att vara sexuellt tillgänglig som ett sätt för att inte bli utsatt för andra typer av våld (NCK 2023c).

Att kunna lämna och få hjälp

För en kvinna att kunna lämna en relation där hon blir utsatt för våld är ofta mycket svårt och för kvinnor med funktionsnedsättning kan det vara ännu svårare då det inte alltid finns tillgång till resurser, information och hjälp från samhället (Lundgren 2012, 39; NCK 2023b). För grupper som är särskilt sårbara har samhället ofta inte anpassat det stöd och skydd för dessa gruppers behov (NCK 2022). Det behövs att institutioner och organisationer blir bättre på att möta dessa personer. Det kan innebära anpassad hjälp och det finns idag vissa jurer som arbetar med dessa frågor, exempelvis Irisprojektet som riktar sig mot tjejer med NPF (neuropsykiatriska funktionsnedsättningar) (Irisprojektet u.å.) och eller kvinnojurer som erbjuder stöd på teckenspråk (Nationell kvinnojour och stöd på teckenspråk u.å).

För att kunna förstå våld i nära relationer är det viktigt att förstå kontexten som våldet sker i, både på individuell och samhällelig nivå (NCK 2023c). De brister som finns i samhället för att hjälpa våldsutsatta personer med funktionsnedsättning blev mer påtagliga under pandemin då många skyddade boenden inte är anpassade för funktionsnedsättningar samt kunskapsbrist; de som har kunskap om våld har inte alltid kunskap om olika funktionsnedsättningar och vice versa, att de som har kunskap om funktionsnedsättningar ibland saknar kunskap om våld i nära relationer (NCK 2023b). För att förbättra hjälpen och stödet som våldsutsatta personer med funktionsnedsättning ska få krävs det mer kunskap och medvetenhet hos de som är yrkesverksamma, särskilt om grupper som kan befinna sig i situationer med särskild sårbarhet (NCK 2022).

Slutsatser

Våld i nära relationer är komplext. Bilden av vem offret för våld kan vara och vilken typ av våld som en person kan bli utsatt över behöver vara bred eftersom det kan te sig på många olika sätt. Det finns inte heller någon mall för vem det är som utövar våldet och därför krävs det både en nyanserad och intersektionell förståelse för våld och utsatthet. Det ger bättre möjligheter att arbeta preventivt, att upptäcka våld och ge stöd till dem som blir utsatta.

När man möter personer som blir utsatta för våld är det viktigt att komma ihåg hur olika våld kan vara, det kan se ut på många olika sätt och att det finns vissa särskilda sårbarheter, funktionsnedsättning en av dem. Det är viktigt hur organisationer, myndigheter och andra institutioner arbetar med dessa frågor, deras kommunikation och deras kunskap.

Viktigt att det finns stöd i samhället för den som blir utsatt, både hos myndigheter, institutioner och organisationer. Det verkar finnas viss kunskapsbrist både om våld i nära relationer och om funktionsnedsättningar, vilket är en viktig lucka att fylla. Okunskap kan inte vara en ursäkt då det finns kunskap, information samt lagstiftning att tillgå (Thorén 2022, 46).

Gemensamma insatser är ett essentiellt steg för att kunna arbeta preventivt mot våld då det ger både en hållbar och större effekt (Jämställdhetsmyndigheten 2023). Utöver en mer institutionell nivå är det även viktigt att prata om vad en bra och hälsosam relation är, vilka gränser som finns och vilka rättigheter man har med personerna med funktionsnedsättning. Att de själva får möjlighet att föra sin egen talan, komma med sina egna funderingar och att det finns rum för dem att göra det.

Konkret skulle framtida projekt kunna handla om att öka kompetensen om både våld i nära relationer och funktionsnedsättning, både bland dem som möter dem i sitt arbete men också på en samhälls nivå. Det är viktigt att det finns en bred förståelse i samhället i stort, för att veta själv om man blir utsatt eller lättare att uppmärksamma om någon i ens närhet blir utsatt. I arbetet med dessa frågor är det viktigt att det inkluderar personer med alla typer av funktionsnedsättningar. Att synliggöra de projekt som redan finns samt skapa fler projekt som riktar in sig på personer med funktionsnedsättning och vad en bra och hälsosam relation är, är också centralt för att skapa rum för den här typen av frågor direkt med målgruppen.

Källförteckning

Anyango, C., Goicolea, I. and Namatovu, F. (2023) 'Women with disabilities' experiences of intimate partner violence: a qualitative study from Sweden', *BMC Women's Health*, 23(1), pp. 1–11. doi:10.1186/s12905-023-02524-8.

Brottsförebyggande rådet. (u.å). Våld i nära relationer. <https://bra.se/forebygga-brott/forebyggande-utifran-amne/vald-i-nara-relationer.html> (Hämtad 2023-12-01).

Digital kvinnofrid. (u.å). Digitalt våld: Begreppsdefinition. <https://www.digitalkvinnofrid.se/digitalt-vald/> (Hämtad 2023-12-01).

Isdal, P. (2017). *Meningen med våld*. 2 uppl. Oslo: Gothia.

Jämställdhetsmyndigheten. 2023. Steg 1 - Initiera samverkan. <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/mans-vald-mot-kvinnor/valdsforebyggande-arbete/inget-att-vanta-pa-5-steg-for-ett-valdsforebyggande-arbete/steg-1-initiera-samverkan/> (Hämtad 2023-12-14).

Kvinnojouren Kullan. (u.å.). Olika typer av våld. <https://www.unizonjourer.se/kvinnojourenkullan/utsatt-for-vald/olika-typer-av-vald/> (Hämtad 2023-12-01).

Kvinnojouren Sigtuna. (u.å.). Försummelse- och funktionsrelaterat våld. <https://www.unizonjourer.se/kvinnojourensigtuna/vad-ar-vald/forsummelse-och-funktionsrelaterat-vald/> (Hämtad 2023-12-14).

Kvinnojouren Värnamo. (u.å.). Vad är våld - Varningstecken. <https://www.unizonjourer.se/varnamokvinnojour/vad-ar-vald/> (Hämtad 2023-12-11).

Lundgren, E. 2012. Våldets normaliseringsprocess - och andra våldsförståelser. ROKS.

Myndigheten för delaktighet (MFD). (2023). Våld mot personer med funktionsnedsättning - Om utsatthet och förekomst av våld. <https://www.mfd.se/contentassets/306ff79cee3a42c98d2d856a04436aba/vald-mot-personer-med-funktionsnedsattning.pdf> (Hämtad 2023-12-12).

Myndigheten för delaktighet (MFD). (2022). Statistik om personer med funktionsnedsättning. <https://www.mfd.se/resultat-och-uppfoljning/statistik-om-personer-med-funktionsnedsattning/> (Hämtad 2023-12-07).

Myndigheten för delaktighet (MFD). (2020). Ekonomisk jämställdhet för kvinnor med funktionsnedsättning. <https://www.mfd.se/vart-uppdrag/publikationer/rapport/ekonomisk-jamstalldhet-for-kvinnor-med-funktionsnedsattning/> (Hämtad 2023-12-05).

Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck (NCH). (u.å.a.). Vad är hedersrelaterat våld och förtryck? <https://www.hedersfortryck.se/hedersrelaterat-vald-och-fortryck/vad-ar-hedersrelaterat-vald-och-fortryck/> (Hämtad 2023-12-11).

Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck (NCH). (u.å.b.). Hedersvåld och intellektuell funktionsnedsättning. <https://www.hedersfortryck.se/hedersrelaterat-vald-och-fortryck/intellektuell-funktionsnedsattning-och-heder/> (Hämtad 2023-12-11).

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK). (2023a). Våld i nära relationer. <https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-i-nara-relationer/vald-i-nara-relationer/> (Hämtad 2023-12-01).

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK). (2023b). Våld mot kvinnor med funktionsnedsättning. <https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/sarskild-sarbarhet/kvinnor-med-funktionsnedsattning/> (Hämtad 2023-12-01).

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK). (2023c). Våldets uttryck och mekanismer. <https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-i-nara-relationer/valdets-uttryck-och-mekanismer/> (Hämtad 2023-12-01).

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK). (2022). Särskild sårbarhet och intersektionalitet. <https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/sarskild-sarbarhet/sarskild-sarbarhet-intersektionalitet/> (Hämtad 2023-12-01).

Nationell kvinnojour och stöd på teckenspråk. (u.å). Om oss. <https://nkjt.se/om-oss-2/> (Hämtad 2023-12-14).

Socialstyrelsen. (u.å.). Socialstyrelsen termbank. <https://termbank.socialstyrelsen.se/?Termlid=812&SrcLang=sv> (Hämtad 2023-12-07).

Thorén, J. (2022). "Du måste acceptera att du alltid kommer bli diskriminerad" - En rapport om funkofobin i dagens Sverige: vi unga med funktionsnedsättning sätter ord på vår verklighet. <https://www.stoppafunkofobin.se/wp-content/uploads/2022/04/StoppaFunkofobin-Rapport-Org-1.pdf> (Hämtad 2023-11-07).

RFSU. (u.å.). Sex för alla. <https://www.rfsu.se/vad-vi-gor/nara-dig/lokalforeningar/rfsu-malmo/var-projektverksamhet/sexforalla/> (Hämtad 2023-12-15).

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (ROKS). (u.å.a.). <https://www.roks.se/om-roks-roks-stallningstaganden/mans-vald-mot-kvinnor> (Hämtad 2023-12-01).

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (ROKS). (u.å.b.) Hedersrelaterat våld. <https://www.roks.se/har-finns-hjalp/hedersrelaterat-vald> (Hämtad 2023-12-01).

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (ROKS). (u.å.c.) Normaliseringsprocessen. <https://www.roks.se/har-finns-kunskap/normaliseringsprocessen> (Hämtad 2023-12-04).

Robinson, S., Foley, K., Moore, T., Valentine, K., Burton, J., Marshall, A., O'Donnell, M., & Brebner, C. (2023). Prioritising Children and Young People with Disability in Research about Domestic and Family Violence: Methodological, Ethical and Pragmatic Reflections. *Journal of Family Violence*, 38(6), 1191–1204.

Skolverket. (2023). Sexualitet, samtycke och relationer i anpassade gymnasieskolan – webbkurs. <https://www.skolverket.se/skolutveckling/kurser-och-utbildningar/sexualitet-samtycke-och-relationer-i-anpassade-gymnasieskolan---webbkurs> (Hämtad 2023-12-15).

Socialstyrelsen. (2023). Personer som utövar våld i nära relationer. <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/vald-och-brott/vald-i-nara-relationer/valdsutovare/> (Hämtad 2023-12-11).

Statistiska centralbyrån (SCB). (2023). Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2022. https://www.scb.se/contentassets/25d8915ea32943c29c134e9ceea7066c/am0503_2022a01_br-am80br2302.pdf (Hämtad 2023-12-05).

Statistiska centralbyrån (SCB). (2021). Lägre andel sysselsatta bland personer med funktionsnedsättning. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/funktionsnedsattning/situationen-pa-arbetsmarknaden-for-personer-med-funktionsnedsattning/pong/statistiknyhet/situationen-pa-arbetsmarknaden-for-personer-med-funktionsnedsattning/> (Hämtad 2023-12-05).